

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЗУБКО АРТЕМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 342.92(477)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук

Київ – 2024

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий консультант

доктор юридичних наук, професор

Оксінь Віталій Юрійович,

Національний університет «Полтавська Політехніка імені Юрія Кондратюка»,
професор кафедри публічного управління, адміністрування та права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Сорока Лариса Володимирівна,

Громадська організація

«Інформаційно-аналітичний центр «Сучасне аерокосмічне право»»,
голова

доктор юридичних наук, професор

Дрозд Олексій Юрійович,

Бюро економічної безпеки,

керівник департаменту організаційного забезпечення діяльності

доктор юридичних наук, професор

Шатрава Сергій Олександрович,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем досудового розслідування

Захист відбудеться «27» вересня 2024 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ксенія КУРКОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Держава, як цілісний механізм, існує за рахунок реалізації її завдань та функцій системою інституційних утворень, які мають забезпечити адміністративну функціональність держави, тобто її здатність ефективно та результативно виконувати своє соціальне призначення.

Ще у 1998 році тогочасний Президент України Л. Кучма, проголошуючи необхідність здійснення кардинальних перебудов державного апарату, в Указі № 810/98 акцентував, що: «важливим чинником виходу із трансформаційної кризи українського суспільства є створення сучасної, ефективної системи державного управління, що забезпечить становлення України як високорозвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дозволить їй стати впливовим чинником у світі та Європі. З іншого боку вона має бути близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народові, національним інтересам. Ця система державного управління має бути підконтрольною народові, прозорою, побудованою на наукових принципах і ефективною. Водночас витрати на утримання управлінського персоналу мають бути адекватними фінансово-економічному стану держави».¹

Минуло 25 років з моменту проголошення такої амбітної цілі, однак досі можна стверджувати про наявність невідповідностей національного законодавства в частині належної організації державного та публічного сектору європейському законодавству, брак законодавчих основ для їхнього розвитку, а також незадовільний рівень громадської активності у питаннях вирішення проблем публічного значення.

Означена проблема загострилась в умовах збройного протистояння України агресору, який прагнучи захопити владу на окремих територіях України зумовив ситуацію безпрецедентного порушення усіх можливих писаних та традиційно усталених правил співіснування народів і націй, поставивши найважливішу соціальну цінність України не тільки під загрозу, а й зробивши прямим об'єктом протиправного посягання. Негативним фактором в цьому є те, що нормативних можливостей та ресурсів публічної адміністрації різних рівнів не вистачає для повноцінного здійснення захисту та надання допомоги постраждалим. Йдеться як про компенсації військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану, так і про завдані матеріальні збитки індивідуалізованим особам.

Це яскравий приклад, однак не єдиний прорахунок влади, системні помилки якої зводять основне соціальне призначення національної системи державотворення нанівець. Причин для існування такого стану речей можна виділити значну кількість, проте окремо слід акцентувати на відсутності механізмів належної політико-адміністративної взаємодії між ними, зводу правил їх спільної діяльності у ході прийняття та реалізації політичних рішень.

¹ Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>

Необхідно оперативно знайти шляхи вирішення цієї складної ситуації, першим кроком якого є створення науково-методологічного підґрунтя для започаткування в Україні якісно нових підходів до врегулювання питань публічного значення. Відповідно, динамізм суспільних відносин, економічно-соціальний і політико-правовий стан їхнього розвитку, а також тенденції необхідності належного захисту громадянам України від реальних загроз її національним інтересам є тільки маленькою частиною того, яким чином можна досягнути доцільності здійснення аналізу юридичної природи адміністративної політики України. Адже ці аспекти не тільки репрезентують якість та результативність вчинених суспільно-важливих дій керівництвом держави (наслідком чого маємо відповідний стан та наявні тенденції), а й відображають реальний контекст, в якому має формуватись адміністративна політика України. Його розширення забезпечене у межах рамок законності тієї чи іншої дії, аналізу її легітимності з різних боків у тому числі – процедурного аспекту в якому ці рішення формуються та втілюються. Ключове питання постає так: чи здатна Україна забезпечити свою адміністративну функціональність на тому рівні, щоб ефективно виконувати свої завдання та функції?

Таким чином, належне теоретичне та практичне осмислення цього розширеного контексту є важливим етапом для подолання трансформаційного етапу у розвитку України як еволюційно зрілої самостійної європейської країни з достатнім рівнем міжнародної авторитетності.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Адміністративна політика України досі не є ключовим об'єктом вивчення та аналізу для науковців та фахівців у галузі юридичних наук. Тому джерельною базою для цього дослідження слугували праці таких вітчизняних вчених як: В. Авер'янов, І. Алексеєнко, О. Амосов, В. Андріяш, К. Бабенко, І. Бінько, Ю. Буглак, О. Валецький, Л. Васільєва, М. Владимиров, В. Голубь, І. Григорчак, А. Даниленко, О. Джафарова, О. Дрозд, Д. Єрмаков, С. Захарія, Б. Калиновський, Н. Капустіна, Т. Карабін, О. Кобзар, С. Ковальчук, М. Козаков, А. Крига, Л. Кримець, В. Курило, К. Куркова, О. Кучеренко, Д. Лікарчук, М. Максименюк, В. Малиновський, М. Маліцька, І. Малютін, А. Манжула, Л. Миськів, О. Митяй, І. Мінаєва, В. Оксінь, В. Панов, В. Папуша, І. Петренко, Я. Печенка, В. Пилипишин, Н. Подвірна, Н. Попович, О. Пухкал, В. Ребкал, Ю. Сак, Н. Селютіна, Р. Сербин, В. Серьогін, А. Слободянюк, В. Соколов, В. Солових, Л. Сорока, О. Талдикін, Є. Таран, В. Токовенко, О. Федорчук, Є. Харитонов, О. Харитонова, О. Хоменко, О. Чернецька, Р. Шаповал, В. Шатіло, С. Шатрава, В. Шахов, О. Шпортко, Г. Щедрова, О. Ярмиш та багатьох інших.

Окремо зазначимо, що значний вклад до розвитку наукової думки в контексті цього дослідження здійснили праці таких закордонних науковців як: Агустін Гоенага, Берт Рокман, Вудро Вільсон, Гай Пітерс, Даніель Беланд, Девід Хуберт, Джісі Ванг, Джоел Абербах, Джон Гавента, Дін Г. Кілпатрік, Едвард Пейдж, Колін Кемпбелл, Леонард Д. Уайт, Мішель Фуко, Мортон С. Баратц, Пер Логрейд, Пітер Бакрач, Роберт А. Даль, Роберт Путнам, Талкотт Парсонс, Том Крістенсен, Юрген Габермас.

Отже, це дослідження є спробою автора привернути увагу науковців на проблему відсутності наукового розуміння змісту та сутності адміністративної політики України, висвітливши її місце в системі забезпечення ефективного функціонування владних структур.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію основних положень Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 634-р, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1013-р, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, Концепції розвитку цифрових компетентностей та плану заходів з її реалізації, схваленої та затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 167-р, Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 22 червня 2021 року № 225/2021, Стратегії реформування державного управління України на період 2022-2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 року № 831-р, Концепції забезпечення національної системи стійкості, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021, Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 року № 1155-р, Стратегії забезпечення державної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета та завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в концептуалізації знань про юридичну природу адміністративної політики України, комплексному розкритті її особливостей та сутності адміністративно-правових механізмів впровадження, а також перепон, які ускладнюють або гальмують процеси отримання досліджуваним правовим явищем практичного прояву.

Відповідно до поставленої мети, в роботі потрібно розв'язати такі *завдання*:

- розкрити феномен влади крізь призму системного аналізу;
- надати інституційну характеристику політичної та адміністративної

влади України;

- здійснити епістемологічний аналіз сфер об’єктивізації політико-адміністративних відносин в Україні;
- визначити стан наукової розробленості проблеми юридичної природи адміністративної політики України;
- схарактеризувати дискурси інтерпретації концепту «адміністративна політика України»;
- ідентифікувати мету та цілі адміністративної політики України;
- розкрити завдання та функції адміністративної політики України;
- сформулювати систему принципів адміністративної політики України;
- схарактеризувати адміністративно-правовий механізм впровадження макрополітичної адміністративної політики України;
- визначити особливості адміністративно-правового механізму впровадження мезополітичної адміністративної політики України;
- розкрити специфіку адміністративно-правового механізму впровадження мікрополітичної адміністративної політики України;
- визначити систему внутрішніх чинників, що перешкоджають впровадженню адміністративної політики України;
- схарактеризувати вплив зовнішніх факторів, які ускладнюють процес впровадження адміністративної політики України;
- обґрунтувати, що цифрова комунікація в публічно-правовій сфері є позитивним прикладом подолання перепон на шляху впровадження адміністративної політики України.

Об’єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення ефективної взаємодії суб’єктів політико-адміністративних відносин в Україні під час прийняття та реалізації політичних рішень.

Предмет дослідження – адміністративна політика України.

Методи дослідження. Ґрунтовне вивчення явищ і характерних їм особливостей у межах об’єкта дослідження забезпечене сукупним використанням та застосуванням вироблених методологічною наукою правил і принципів. Застосування різноманітних підходів і методів пізнання, що дозволяють розкрити сутність адміністративної політики, більшою мірою забезпечив філософсько-методологічний плюралізм. Водночас ключовим методологічним підходом у дослідженні є аксіологічний, який органічно використовувався поряд із синергетичним, герменевтичним та логічним підходами.

Способами досягнення мети дослідження слугували загальнофілософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи наукового пізнання. Зокрема аналіз всіх складових елементів влади, їх взаємодію та функціональні зв’язки в контексті системи здійснено на основі методу *системного аналізу* (підрозділ 1.1). *Інституційний аналіз*, як застосовний метод дослідження, сприяв визначенню структури, функцій та ролей різних інститутів влади в механізмі державотворення, а метод *структурного функціоналізму* дозволив виокремити політичну та адміністративну владу з неформальної точки зору (підрозділ 1.2). Визначення сфер об’єктивізації політико-адміністративних відносин в Україні

здійснено на основі здійснення *епістемологічного аналізу* (підрозділ 1.3), а оцінити наявні наукові дослідження та літературу, що стосуються юридичної природи адміністративної політики – *аналітичний метод* (підрозділ 2.1). *Дискурсивний метод* став в нагоді під час визначення способів інтерпретації терміна «адміністративна політика» в наукових, політичних та правових контекстах (підрозділ 2.2). Визначити її мету, цілі, завдання та функції допоміг *метод наукового припущення* (підрозділи 2.3, 2.4), а представити систему принципів – *системно-структурного аналізу* (підрозділ 2.5). Надати коротку характеристику теоретизації змісту на сутності адміністративно-правових механізмів впровадження адміністративної політики України забезпечили можливість такі методи як *аналізу та синтезу, абстрагування та гіпотетичний метод*. Більш розгорнуто визначити їхню специфіку дозволили *діалектичний та ідеалістичний методи*, а також метод *тлумачення юридичних норм* (розділ 3). Дослідити як внутрішні, так і зовнішні чинники, що впливають на впровадження адміністративної політики допоміг *функціональний метод* (підрозділи 4.1, 4.2), а оцінити роль цифрових комунікацій у подоланні перепон на шляху впровадження адміністративної політики України – *метод сходження від абстрактного до конкретного* (підрозділи 4.3).

Для збереження логічної цілісності, несуперечливості та послідовності дослідження базувалося на основних законах формальної логіки з дотриманням правил побудови форм мислення та аргументації.

Нормативна база дослідження ґрунтується на Конституції України, законах України «Про Регламент Верховної Ради України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про національну безпеку України», інших законодавчих і підзаконних актах, здебільшого – стратегічно-планового характеру.

Емпіричну базу дослідження становить узагальнена практика діяльності суб'єктів національної системи державотворення, інших держав і міжнародних інституцій, офіційні й публічні матеріали з вебсайтів ЄС, органів державної влади та місцевого самоврядування України, Інтернет-представництва Президента України, урядового порталу та органів судової влади.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним науковим дослідженням, що концептуалізує юридичну природу адміністративної політики України через ідентифікацію основних теоретичних положень, принципів, правових норм і механізмів, які формують систему здійснення ефективної політико-адміністративної взаємодії органів влади різних рівнів під час прийняття та реалізації ними суспільно важливих державних рішень. У результаті дослідження сформульовано наукові положення та висновки, основними з яких є такі:

уперше:

– сформовано концептуальні рамки розуміння адміністративної політики України як самостійного правового явища, що формує якісно нову юридичну конструкцію, яка репрезентує інкорпорацію політичних та виконавчих практик взаємодії держави з ресурсами у кореляції з необхідністю вирішення суспільних проблем сталого розвитку у спосіб забезпечення взаємодії, кооперації та

контрольованості механізмів прийняття суспільно важливих державних рішень на загальнонаціональному (макрополітична адміністративна політика України), урядовому/міжвідомчому (мезополітична адміністративна політика України), організаційно-самоврядному (мікрополітична адміністративна політика України) рівнях;

– визначено переваги, яких вдається досягти при належній забезпеченості політико-адміністративної координації, – 1) усунення дублювання практико-реалізаційних заходів, які покликані вирішити одне завдання; 2) розв'язання міжвідомчих конфліктів; 3) налагодження функціональної взаємодії горизонтального та вертикального рівнів; 4) розширення меж інклюзивного сервісного обслуговування; 5) встановлення обсягів національно-правової відповідальності органів влади між собою; 6) інституційна збалансованість та підвищення рівня спроможностей апарату держави;

– сформовано перелік завдань та функцій адміністративної політики України як таких, що мають діалектичний взаємозв'язок з її метою та цілями такого схематичного вияву: мета визначає бажаний до отримання результат від її забезпеченої функціональності; цілі конкретизують завдяки чому цих результатів вдається досягти; завдання визначають конкретні кроки, що є необхідними для її ефективного прояву; функції репрезентують її вплив на сучасний стан здійснення політико-адміністративної роботи органів влади;

– схарактеризовано сутність принципу адміністративної раціоналізації в якості елемента системи принципів адміністративної політики України, що передбачає як постійну оптимізаційну зміну нормативного забезпечення діяльності органів влади, що пов'язана з адаптуванням нормативних положень до нових викликів політико-адміністративної діяльності суб'єктів її здійснення для вдосконалення їхньої ефективності, так і систематичний моніторинг та оцінку результативності впроваджених змін з метою забезпечення функціональності державного апарату сукупно сприяючи створенню більш демократичного та відповідального управління;

– обґрунтовано наявність кореляційного взаємозв'язку між адміністративно-правовими механізмами впровадження макрополітичної та мезополітичної адміністративної політики України як таких, що доповнюють функціональність одне одного, адже без одночасного запровадження необхідних технічних, процедурних та інших умов для розробки та прийняття ефективних політичних рішень на загальнодержавному рівні повноцінний перехід уряду на якісні процедури планування та реалізації державних політик фактично унеможливлений;

удосконалено:

– визначення поняття «влада» з формального, державно-владного, публічно-правового та ідеологічного дискурсів, які характеризують його як мультидисциплінарну категорію, що поєднує своїм змістом особливості взаємовідносин між людьми, суб'єктами та об'єктами, а також проявляється як завдяки множинним формам примусу, так і без будь-якого видимого застосування сили з боку інших;

– наукове розуміння специфіки політико-адміністративної роботи органів

місцевого самоврядування з узагальненням, що: 1) представницький орган місцевого самоврядування концентрує у своїх межах вирішення питань організаційного та розпорядчого характеру, забезпечує легітимність окремих рішень його виконавчих органів та загалом відповідає за визначення та контроль реалізації стратегічних напрямків розвитку територіальної громади; 2) виконавчі органи місцевого самоврядування фактично розробляють та реалізують місцеву політику, однак за попереднім погодженням його представницького органу; вони наділені можливістю самостійного розпорядження сферами їхнього відання, проте обмежені площиною підзвітності та підконтрольності представницькому органу загалом;

– наукове розуміння та склад системи внутрішніх чинників, які зумовлюють сучасну дисфункцію належного розвитку сфери розбудови державності, комплексне вирішення яких є першим та важливим кроком до впровадження адміністративної політики України, забезпечення її подальшої функціональності;

– характерні особливості позанаціонального середовища як системи об'єктивізації позитивних та негативних тенденцій глобального характеру, які чинять безпосередній вплив на процес впровадження адміністративної політики України через свою динамічність та низький рівень прогнозованості;

– наукове розуміння змісту та сутності проблем і ризиків, пов'язаних з розбудовою державності та використанням цифрових даних і комунікацій в публічно-правовій сфері через комплексний аналіз впливу сучасних технологій на безпеку, конфіденційність та ефективність управлінських процесів;

дістали подальшого розвитку:

– наукові обґрунтування доцільності виокремлення двох вимірів політичної влади в інституційному контексті, зокрема: 1) публічної, до складу якої входять представники парламенту, глава держави та так звана «законодавча» еліта місцевого самоврядування (голови, їх заступники секретарі та всі інші депутати рад); 2) урядової, репрезентованої системою суб'єктів виконання виконавчо-політичних функцій (члени Кабінету Міністрів України);

– висунуті припущення щодо наявності двох сфер об'єктивізації політико-адміністративних відносин в Україні – через механізми державної та публічної політики, різниця між якими полягає у виключній можливості вирішення надскладних завдань органами влади (державна політика) чи за сприяння та активної участі інститутів громадянського суспільства, які одночасно беруть на себе зобов'язання та відповідальність за прийняті рішення й ефективність їхнього виконання (публічна політика) –, які поглинають своїм змістом механізми публічного адміністрування, забезпечуючи дихотомію/консолідацію означених відносин;

– наукові положення щодо доцільності розробки проблематики визначення юридичної природи адміністративної політики України як дієвого інструменту вирішення проблем наявності конфліктологічного виміру політико-адміністративних відносин, як тематики дослідницьких пошуків, що має знайти свою об'єктивізацію у межах науки адміністративного права України;

– висунуті припущення, що наразі немає єдиного бачення того, як має бути

забезпеченим ефективний політико-адміністративний функціонал «владного трикутника» (парламент, уряд, інститут президента) в Україні, адже досі відсутнє чітке розуміння меж публічних повноважень керівництва країни через що стан перманентної трансформації України триває понад тридцять років та є свідченням необхідності перегляду інституційної й законодавчої бази в контексті розробки сталих процедур та механізмів налагодження взаєморозуміння щодо спільних цілей для забезпечення ефективного функціонування держави між ними з однієї сторони, а також між ними та інститутами самоорганізації населення – з іншої.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним монографічним дослідженням у якому всі положення наукової новизни та висновки сформовано автором особисто. У 2024 році автор брав участь у написанні колективної монографії, що має назву «Moderní aspekty vědy», виданої Міжнародним економічним інститутом (Чеська Республіка). У її десятому розділі розміщено наукову публікацію автора, що розкриває виклики у сфері інновацій та цифровізації як перепон на шляху впровадження адміністративної політики України. Також у співавторстві з іншими вченими, що мають безпосередній науковий інтерес до тематики дослідження, опубліковано шість дослідницьких праць, чотири з яких на платформах Web of Science/Scopus. Наукова стаття «Space Activities and Sustainable Local Development» (наукове видання – Advanced Space Law) репрезентує авторське бачення впливу космічної діяльності на місцевий розвиток та його збалансованість. У межах наукової праці під назвою «Policy» and «Administration» in the Context of Regulating Ukraine's Space Activities» (наукове видання – Advanced Space Law) продовжено наукові розвідки в означеному напрямі, однак з акцентуацією на специфічних аспектах політики та адміністрації в контексті регулювання космічної діяльності в Україні. У науковій публікації «Administrative justice as a deterrent to the implementation of tasks within criminal proceedings» (наукове видання – Amazonia Investiga) автором схарактеризовано основи адміністративної юстиції в Україні, визначено її цінність та основні недоліки. Дослідницька робота «Philosophical and legal interpretations of modern theory of public administration in Ukraine» (наукове видання – Amazonia Investiga) репрезентує авторське бачення юридичної природи адміністративної політики держави, а результат опрацювання проблематики щодо визначення змісту та особливостей цифрової комунікації як інструменту реалізації урядування висвітлено у праці «Determining The Nature of Digital Communication in Public Law Sphere» (наукове видання – International Journal of Religion). Публікація «Main areas of activity of national security actors» (наукове видання – Amazonia Investiga) висвітлює суб'єктивну думку автора щодо окремих напрямів діяльності суб'єктів національної безпеки, у результаті чого ним сформовано загальну концепцію статті та частину її висновків. Інші публікації написано та видано автором самостійно. Повторно на захист не виносяться положення, ідеї та висновки дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що матеріали дослідження впроваджені та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальшого вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права і процесу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *законотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства в аспекті забезпечення розвитку нормативних основ для впровадження адміністративної політики України;

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», «Актуальні проблеми публічної служби», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, а також у контексті інших суміжних дисциплін (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти й висновки були оприлюднені на одинадцяти всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема таких: «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 19–20 січня 2022 року), «Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики» (м. Київ, 21–22 лютого 2022 року), «Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування» (м. Київ, 16–17 березня 2022 року), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 року), «Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу» (м. Хмельницький, 17 квітня 2023 року), «Current methods of improving outdated technologies and methods» (м. Білбао, 8–10 січня 2024 року), «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 7–8 лютого 2024 року), «Modern education – accessibility, quality, recognition and problems» (м. Гельсінкі, 25–27 березня 2024 року), «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Пештера, 07 квітня 2024 року), «Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу» (м. Хмельницький, 17 квітня 2024 року), «Scientific Research and Innovation» (м. Дніпро, 18-19 квітня 2024 року).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з основної частини (вступу, чотирьох розділів, що містять чотирнадцять підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації складає 401 сторінку. Список використаних джерел налічує 516 найменувань і займає 58 сторінок, додатки викладено на 8 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; окреслено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; описано методи, нормативну, емпіричну основу дослідження; розкрито наукову новизну, особистий внесок до публікацій і теоретичне та практичне значення отриманих результатів; наведено апробацію матеріалів дослідження; визначено структуру й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Дослідження особливостей функціонування політико-

адміністративних відносин в Україні» складається з трьох підрозділів, у яких схарактеризовано науково-доктринальні рамки, теоретичні концепції та особливості взаємодії політико-адміністративних суб'єктів в Україні.

У підрозділі 1.1 «Феномен влади крізь призму системного аналізу» здійснено розгляд категорії «влада» через різні інтерпретаційні характеристики з узагальненням про можливість визначення цього явища з позиції формального, державно-владного, публічно-правового та ідеологічного дискурсів.

Звернено увагу на формування знань про природу влади та сутність явищ, позначених цим терміном. Виявлено, що феномен влади бере свій початок з соціальної теорії. Наразі це: 1) основна частина політичної науки, що вивчає тенденції розвитку політико-правових явищ; 2) філософії, яка намагається віднайти відповідь на запитання чи є баланс між природою влади (силою) та індивідуальною свободою особистості; 3) права, яке унормовує її прояви.

Розкрито наукову думку в аспекті виокремлення вимірів влади в політичному контексті, описаних Р. Далем, П. Бахрахом і М. С. Бараццом, С. Люксом. Узагальнено, що перші два виміри визначають, що влада може виявлятися не лише через примус і фізичний контроль, але й через вплив на створення або зміцнення цінностей та інституцій, що спрямовані на обмеження або регулювання діяльності інших акторів у соціальному житті (зокрема і політичному процесі). Водночас третій вимір концентрується на домінуванні, що має системний вплив на свідомість об'єктів влади.

Запропоновано формальне визначення поняття «влада» інтерпретувати як легальну можливість суб'єкта встановлювати рамки необхідної поведінки, яких мають дотримуватись інші. Його державно-владний дискурс визначено як надане нормативно-законодавчими актами право органам державної влади реалізовувати правовий, економічний, політичний, правоохоронний та інший вплив на розвиток суспільних відносин у спосіб, визначений їхніми повноваженнями та компетенцією. Зауважено, що у запропонованому контексті одним із основних чинників диференціації влади є критерій її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

Визначено, що окрім аспекту функціонального призначення в механізмі державотворення (законодавча, виконавча, судова) доцільно виділяти територіальні (місцева та центральна), часові (постійна та тимчасова), легітимізаційні (легітимна та нелегітимна (самопроголошена, «тіньова», «олігархічна»)) та інші характеристики влади. Тому схарактеризовано: 1) публічно-правовий дискурс інтерпретації поняття влади (як надане нормативно-законодавчими актами право конкретному суб'єкту владних повноважень на організацію та здійснення своєї компетенції, пов'язаної з плануванням, розробкою, прийняттям, впровадженням, реалізацією чи контролем за виконанням політичних або адміністративних рішень, тобто які мають юридичні наслідки індивідуалізованого або нормативного характеру); 2) ідеологічний дискурс інтерпретації поняття влади (як здатність та можливість певної системи суб'єктів здійснювати психологічний вплив на свідомість індивіда та соціальні маси через можливість формування, поширення та контролю інформації як аксіоматичної споживчої цінності населення).

Підрозділ 1.2 «Інституційна характеристика політичної та адміністративної влади України» присвячений обґрунтуванню наявності підстав для розподілу влади на політичну та адміністративну з неформальної точки зору.

Уточнюється, що дихотомія «політика-адміністрування» традиційно стосується виконавчого сегмента влади. Констатується, що досить тривалий час вбачалось, що між «політикою» і «адмініструванням» має бути чітке розмежування – прийняття політичних рішень та їхнє виконання. Тобто адміністрування знаходиться поза межами політичної сфери. Зокрема за загальним контекстом політична влада визначає курс і стратегічні напрями розвитку, а адміністративна – відповідає за їхню реалізацію та виконання. Таке обґрунтування розподілу державних функцій було надано ще Вілсоном у 1887 році та отримало подальший науковий розвиток в межах соціологічної, політичної та управлінської галузей наукових знань. Виявлено, що історичний розвиток довів помилковість абсолютизації погляду Вілсона, адже такий підхід не розкриває сутності глибинних взаємозв'язків між політичним та адміністративним вимірами влади, які можуть знаходитися на одному рівні, де політичні рішення та адміністративні заходи об'єктивують єдину процедуру досягнення суспільно важливих державних (публічних) цілей. У цьому контексті йдеться про єдність процедур формування та реалізації державної політики, які досить часто є предметом відання конкретного суб'єкта владних повноважень, що діє як цілісна структурна одиниця, яка хоч і має окремо виконавчо-політичний (або політико-урядовий) та виконавчо-адміністративний функціональні інститути, проте останній завжди знаходиться у підпорядкуванні (спрямуванні діяльності) першого.

Політико-адміністративні відносини визначено як репрезентацію взаємодії між представниками політичної та державної служби під час вирішення проблем публічного значення.

Доведено, що дихотомічний/консолідаційний аспект політико-адміністративних відносин має включати як внутрішньоурядовий компонент, так і зовнішньополітичний, який передбачає взаємодію: 1) між законодавчою та виконавчою владою як класичними представниками політиків та урядовців; 2) між законодавчою, виконавчою владою, президентом та місцевим самоврядуванням як суб'єктами, що формують національну систему державотворення; 3) між структурами органів місцевого самоврядування, що є відповідальними за реалізацію основ місцевого розвитку.

Виявлено, що наразі в Україні відзначається конфліктологічний вимір політико-адміністративних відносин, який у досліджуваному контексті породжений відсутністю стійкості у питаннях забезпечення взаємодії між політичною та адміністративною сферами управління.

У підрозділі 1.3 «Епістемологічний аналіз сфер об'єктивізації політико-адміністративних відносин в Україні» здійснено спробу визначити сфери взаємозв'язку і взаємопроникнення політики і адміністрування.

Уточнено, що об'єктивізація політико-адміністративних відносин в Україні забезпечена процедурами визначення основ державної/публічної

політики, механізмами її формування, забезпечення та реалізації у визначеній сфері суспільних відносин, а також процедурами здійснення контролю за ефективністю її практичного прояву. Визначено, що цьому контексті державна політика є результатом політичних рішень, які надалі мають бути забезпечені практико-реалізаційним проявом (виконанням адміністративних функцій виконавчого сегмента влади). Наголошено, що концепт «практико-реалізаційний прояв» у запропонованому контексті (процес, за якого політичні рішення втілюються у життя) може трактуватись з вітчизняного дискурсу різними правовими категоріями на кшталт: «управління», «адміністрування», «публічне адміністрування», «публічне управління», «державне управління», «врядування», «урядування» тощо.

З'ясовано, що досить тривалий час вітчизняна доктрина апелювала застарілими термінами та правовими категоріями, які наразі вичерпали свою необхідність до застосування для опису правових процесів та явищ. Висунуто припущення, що так з'явилась категорія «публічне адміністрування», яка поступово змінює уявлення про політичні та адміністративні функції держави. Наочно продемонстровано сутність та значення вказаної тези шляхом детермінації особливостей реалізації політико-адміністративних функцій виконавчої влади на прикладі сфери здійснення космічної діяльності. Зокрема формується висновок, що парламент створює підґрунтя для формування і реалізації космічної політики, а виконавча влада у вияві уповноважених політичних та адміністративних акторів – безпосередньо здійснює це завдання. Уточнено, що розробка державної політики України у галузі дослідження і використання космічного простору є стратегічним процесом, що має за мету систематизувати орієнтири, деталізувати напрями для розвитку цієї галузі, окреслити їх ключові завдання та бажані до отримання результати від її реалізації загалом, маючи в кінцевому рахунку пасивне схвалення з боку політичної влади, яка попередньо визначила програму стратегічного курсу забезпечення її життєздатності. Своєю чергою, управління та координація виконання стратегічних завдань, організація ресурсів, взаємодія з науковими, виробничими та іншими секторами суспільства, контроль за виконанням програм і розвитком конкретних проектів у цій сфері є об'єктивізацією суто внутрішньо організаційної площини виникнення політико-адміністративних відносин. Визначено, що політичний аспект у даному контексті має вияв як погоджувальними повноваженнями Кабінету Міністрів України, так і безпосередньо політичною діяльністю його членів (у розумінні політико-виконавчого сегмента влади, який «доручає» виконавчо-адміністративному функціональному інституту досягти поставленої задачі). Водночас виконавчий (адміністративний) аспект репрезентує тісну співпрацю урядовців з іншими зацікавленими суб'єктами, підготовку проектів важливих політичних рішень у цій сфері й подальшу реалізацію їхніх положень.

Розділ 2 «Теоретико-правові основи аналізу адміністративної політики України» складається з чотирьох підрозділів, у яких зосереджена увага на визначенні змісту, сутності та особливостях юридичної природи адміністративної політики України.

Підрозділ 2.1 «Стан наукової розробленості проблеми юридичної природи адміністративної політики України» висвітлює науковий дискурс опрацювання досліджуваної проблематики.

Визначено, що доцільність розробки, впровадження та реалізації адміністративної політики України обумовлюється необхідністю вирішення питань наявності конфліктологічного виміру політико-адміністративних відносин в Україні. Висунуто гіпотезу щодо необхідності консолідації зусиль політичних та адміністративних акторів у руслі формування зводу адміністративних правил регламентуючого характеру щодо процедур їхньої взаємодії у ході реалізації ними своїх завдань та функцій.

Аналізуючи академічні тексти тематики адміністративної політики, представлені у Національному депозитарії, виявлено, що вітчизняними вченими загалом досліджуються питання: 1) політико-адміністративної діяльності окремих діячів (наприклад, П. Калнишевського, яка вивчалась Ю. Шовкуном у 2008 році або П. О. Рум'янцева (1764-1781рр.), яку аналізувала А. Песцова у 2010 році); 2) адміністративної реформи (наприклад, розвиток політико-управлінської еліти у її межах вивчав А. Радченко у 2021 році); 3) трансформації адміністративного управління (наприклад, особливостей державної політики його інформатизації були об'єктом вивчення О. Василенка у 2021 році); 4) політико-адміністративного реформування системи публічного управління в Україні (наприклад, у 2020 році Ю. Сак аналізував його теоретико-методологічні засади у кореляції зі світовим досвідом); 5) функціонування політико-адміністративних систем сучасних європейських країн задля виокремлення досвіду для України (вивчав ці особливості В. Сухенко у 2018 році); 6) політико-адміністративний менеджмент в умовах державотворення (предмет вивчення І. Решевця у 2018 році); 7) політико-адміністративні відносини (наприклад, їх особливості в контексті сучасної державно-управлінської парадигми представлені у праці В. Солових, яка датується 2015 роком, а їх державно-управлінський дискурс – у праці Н. Попович 2013 року); 8) політико-правові засади децентралізації влади, зокрема в контексті адміністративної реформи в Україні (як предмет вивчення розкрито у праці А. Матвієнка 2010 року); 9) оптимізації взаємодії політичного керівництва та державного управління в умовах модернізації політико-адміністративної системи України (висвітлені у праці В. Токовенко у 2004 році).

Узагальнено, що адміністративно-правова галузь наукових знань не містить об'єктивізації проблематики щодо визначення юридичної природи адміністративної політики України.

У підрозділі 2.2 «Дискурси інтерпретації концепту «адміністративна політика України» розкрито способи концептуалізації знань про інструменти забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів політико-адміністративних відносин через призму існування самостійного правового явища, іменованого як «адміністративна політика України».

Оскільки термінопоняття «концепт» не є усталеним для апелювання у межах юридичних наукових знань, уточнено, що концепт «адміністративна політика України» може розглядатись або через призму його складових, що

сукупно формують новий юридичний конструкт, або в якості однорідної цілісної категорії, яка має власну унікальну характеристику.

Визначено, що юридичний конструкт, іменованій як «адміністративна політика України» етимологічно може бути визначеним як спосіб вирішення проблем, які виникають у ході реалізації суб'єктами владних повноважень державних функцій, якими, власне, вирішуються питання публічного значення. Доведено, що цей дискурс репрезентує можливість визначення адміністративної політики через призму необхідності здійснення адміністративного реформування, що має вияв стратегічним плануванням та практичною реалізацією заходів оптимізації діяльності органів виконавчої влади.

Як самостійна юридична категорія, явище адміністративної політики України схарактеризована через призму процедурного зводу правил належного управління державними та суспільними справами. За цим контекстом означена категорія визначена як сукупність встановлених правил здійснення політико-адміністративної роботи, механізм розподілу ролей при стратегічному підході до прийняття та реалізації політичних рішень. Уточнено, що у найбільш розповсюдженному випадку під категорією адміністративної політики розуміють сукупність встановлених правил здійснення певної дії, розподіл ролей при певній діяльності. Тому така інтерпретація адміністративної політики України названа логічною та доречною.

З'ясовано, що інші контексти адміністративної політики репрезентуюся так: 1) інструмент комунікації між вищими органами влади для узгодження дій та висловлення позицій у ході реалізації державних функцій (наприклад, адміністративна політика адміністрації президента США); 2) звід правил поведінки в певній організаційній системі (у цьому випадку більшою мірою йдеться про антикризовий менеджмент, який зорієнтований на стале функціонування організації у спосіб завчасної превенції виникнення ризиків та загроз для її нормальної роботи).

Підрозділ 2.3 «Мета та цілі адміністративної політики України» присвячений розкриттю напрямів, які визначають стратегічні орієнтири для формування та реалізації адміністративної політики в Україні.

Визначено, що метою адміністративної політики України є створення ефективної системи життєздатності та розвитку держави, здатної протистояти сучасним та майбутнім викликам державотворення у спосіб упорядкування та підвищення якості процесів визначення засад, формування й реалізації державної політики, забезпечення основ розвитку публічного адміністрування, що ґрунтуватиметься на постулаті необхідності систематично здійснюваної політико-адміністративної координації, інтеграційної співпраці та мультистейкхолдерного обговорення проблем публічного значення.

Доведено, що функціональність політико-адміністративної координації залежить від того, як центр уряду забезпечує узгодженість політики та механізмів її здійснення між широким загалом акторів, кожен з яких має свою спеціалізацію. Уточнено, що найважливішою причиною сумнівів у цінності координації є спеціалізація, яка зосереджується на конкретних проблемах політики тим самим формує вузький політичний фокус на проблемі. Як правило,

адміністративні реформи на центральному рівні загалом нехтують співпрацею між секторами та секторальними органами, тому актуалізується необхідність забезпечення інтеграційної співпраці.

Щодо ефективності інтеграційної співпраці зазначається про її вияв у якості компромісної позиції суб'єктів політико-адміністративної взаємодії, яка сформована на основі їх взаємозалежності, узгодженості і структурного зв'язку. Основна ідеологія полягає у тому, що автономні актори віддають перевагу філософії відданості спільним цілям. Однак це не означає, що посилення інтеграції обов'язково зменшує автономію, адже розширюється доступ до ресурсів, яких можна було б і не отримати у інший спосіб. Окрім того, функціонал компетенційних спроможностей суб'єкта влади ніяким чином не змінюється, оскільки забезпечується лиш баланс регулятивного впливу, тягар якого розподіляється солідарно між кожним учасником співпраці на основі доцільності, раціональності та взаємовигоди.

Обґрунтовується необхідність забезпечення настання правових наслідків від мультистейкхолдерного обговорення проблем публічного значення. Запропоновано означене реалізувати у спосіб удосконалення процедур погодження (прийняття) урядом нормативно-правових актів, усіх етапів проходження цього процесу. Однак наголошено, що не слід нехтувати й макрополітичним аспектом цього питання, адже формування державної політики в Україні не є виключною відповідальністю уряду. Тому підтримано позицію вчених, які обґрунтовують доцільність забезпечення в Україні діалогового типу комунікації між суб'єктами політико-адміністративних відносин, однак з уточненням об'єктної сторони їх виникнення – у межах парламентсько-урядової та президентсько-міжінституціональної політико-адміністративної взаємодії.

У підрозділі 2.4 «Завдання та функції адміністративної політики України» розкрито зміст заявленої проблематики.

Завданнями адміністративної політики України названо способи, за допомогою яких має бути досягнуто прозорого та конструктивного діалогу між органами влади, належного рівня політико-адміністративної координації між окремими з таких, а також забезпечено раціональність прийняття політичних рішень та ефективність їх практичного прояву. Сформовано перелік відповідних завдань у такому вияві: 1) запровадження національної системи державотворення, що забезпечує оптимальне використання ресурсів для досягнення публічних цілей; 2) підвищення якості процедур здійснення публічного адміністрування, які відповідають сьогочасним потребам антикризового управління з можливістю його трансформування у стратегічне; 3) запровадження адміністративних процедур узгодження дій політико-адміністративних суб'єктів різних рівнів управління, розробка та впровадження механізмів ефективної міжвідомчої співпраці; 4) створення платформ для діалогу між суб'єктами макрополітичної взаємодії з питань стратегічного розвитку; 5) забезпечення стабільності та передбачуваності в управлінських процесах; 6) створення умов для належного місцевого представництва щодо питань планування державних політик.

Функції адміністративної політики України розкрито з позиції її впливу на

розвиток сформованих мереж здійснення політико-адміністративної роботи органів влади. Визначено, що систему означених функцій формують: 1) регулятивна – адміністративна політика України є системою правил, стандартів та процедур для представників політико-адміністративних відносин, що є обов'язковими до дотримання під час прийняття політичних рішень та їх виконання; 2) мотиваційна – адміністративна політика України забезпечує можливість кожного представника державної/публічної влади вираховувати наперед потенційні наслідки своїх рішень з різних боків; 3) аналітична – адміністративна політика України зумовлює необхідність здійснення інформаційно-аналітичної діяльності, спрямованої на ідентифікацію проблем, що перешкоджають раціональному прийняттю політичних рішень та мають вплив на ефективність їх практичного прояву, а також чинників їх виникнення; 4) оптимізаційна – адміністративна політика України забезпечує безперервний процес вдосконалення політико-адміністративних процесів, підвищує їхню адаптивність до сучасних вимог державотворення; 5) консолідаційна – адміністративна політика України об'єднує навколо спільної мети не тільки представників політико-адміністративної взаємодії, а й інших заціплених суб'єктів, у тому числі – громадськість, а також їхні ресурси та можливості для досягнення загальних цілей державотворення; 6) інформаційна – адміністративна політика України забезпечує безперебійність збору, обробки і розповсюдження інформації, необхідної для прийняття та реалізації політичних рішень; 7) контрольно-моніторингова – адміністративна політика України передбачає систему систематично здійснюваних моніторингових та контрольних процедур, необхідних для визначення проблемних питань та вчасного реагування на них.

Підрозділ 2.5 «Принципи адміністративної політики України» висвітлює загальний ідейний зміст формування режиму законності у досліджуваній площині порушених питань.

Під принципами адміністративної політики України запропоновано розуміти сукупність об'єднаних спільним змістом ідейно-концепційних правил, покладених в основу забезпечення взаєморозуміння, функціональної взаємодії та співпраці між елементами системи прийняття та реалізації суспільно важливих державних рішень.

Опрацювання значного масиву літературних джерел дозволило автору виокремити наступні принципи адміністративної політики України: 1) принцип поділу влади (наявність системи стримувань і противаг, які забезпечують автономію органів державно влади щодо реалізації свого соціального призначення); 2) принцип симетрії (забезпечення балансу між політико-адміністративними повноваженнями органів влади, розподіл сфер управління між державним та самоврядним сектором, усунення підстав для виникнення компетенційних конфліктів); 3) принцип здійснення макрополітичної взаємодії на основі діалогізації (регулювання означених взаємин на основі політико-комунікаційних процедур); 4) принцип здійснення мезополітичної та мікрополітичної взаємодії на основі координації (регулювання означених взаємин на основі координаційних процедур); 5) принцип зрозумілих правил

(можливість одного суб'єкта бути впевненим у передбачуваності дій іншого суб'єкта щодо їхніх наслідків; наявність певної процедури (взаємодії, узгодження дій, планування тощо) та термінів її реалізації з встановленням міри та обсягу відповідальності за порушення етапності походження кожної стадії чи окремої її частини); 6) принцип нової демократії (сформована система управління є ефективною, прозорою та інклюзивною, забезпеченим є доступ до мультистейкхолдерного обговорення проблем публічного значення); 7) принцип стійкості (сформована система управління здатна протистояти кризовим явищам, факторам та подіям без втрати значної частини функціональності); 8) принцип ненульового (прийнятного) ризику (при прийнятті та реалізації суспільно важливих державних рішень враховується кореляційний взаємозв'язок між бажаними до досягнення результатами та неминучими ризиками, які є прийнятними в контексті обміну на значні економічні, соціальні чи інші вигоди); 9) принцип стратегічної стабільності (означає дотримання попередньо проголошених цілей, пріоритетів та напрямів розвитку країни, передбачає розробку та реалізацію довгострокових стратегій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку у відрив від зміни політичної влади); 10) принцип політико-адміністративної інтеграції (наявність зводу спільних цінностей, інтересів та завдань, що консолідовано та узгоджено забезпечуються і реалізуються у практичній діяльності автономних суб'єктів влади); 11) принцип адміністративної раціоналізації (уточнення завдань, функцій органів влади, способів їх реалізації шляхом внутрішньоорганізаційного регулювання).

Окремо схарактеризовано етичні, професійні та організаційні стандарти діяльності для працівників державної та політичної служби (принципи державної та політичної служби), а також звернено увагу на зміст, сутність та значення принципів належного врядування.

Розділ 3 «Адміністративно-правові механізми впровадження адміністративної політики України» включає коротку характеристику теоретизації змісту на сутності означених механізмів, які більш детально розкриваються у його трьох підрозділах, присвячених визначенню особливостей забезпечення функціонування макрополітичних, мезополітичних та мікрополітичних рівнів (різновидів) адміністративної політики України.

Визначено, що механізм впровадження адміністративної політики України як первинний щодо аналізу відповідних адміністративно-правових механізмів та похідний від правового механізму, є комплексним правовим явищем, адже усі його складові не тільки мають бути взаємопов'язані між собою, а й процедурно врегульовані щодо розподілу обов'язків суб'єктів забезпечення її функціональності. Він об'єктивує процеси та процедури, встановлені для забезпечення функціонування та розвитку належної політико-адміністративної взаємодії суб'єктів розробки проектів важливих політичних рішень сфери державотворення, їхнього прийняття, координації виконання встановлених завдань, розробки плану безпосереднього втілення в правореалізацію відповідних заходів та їх виконання, а також контролю ефективності реалізованих адміністративних дій.

Доведено, що різноманітні адміністративно-правові механізми мають забезпечувати системний підхід до вирішення завдань адміністративної політики України, репрезентуючи: забезпечення нормативних, технічних, процедурних та інших умов для розробки та прийняття ефективних політичних рішень; організацію виконання таких рішень, контроль за їхнім здійсненням, оцінку результатів і коригування стратегій на основі отриманих даних. Вони не лише мають визначати правила та інструменти взаємодії політико-адміністративних суб'єктів у процесі прийняття політичних рішень, але й впливати на їхню ефективність та результативність в реалізації стратегічних завдань держави. Акцентується, що таке бачення сутності адміністративно-правових механізмів може бути дискусійним, адже вчені мають відмінні точки зору щодо їхніх функцій.

У підрозділі 3.1 «Адміністративно-правовий механізм впровадження макрополітичної адміністративної політики України» визначено ключові правові, організаційні та інституційні аспекти, які забезпечують можливість функціонування ефективних процедур впровадження діалогового формату взаємодії суб'єктів національної системи державотворення.

Уточнено, що політичний процес за своєю суттю є комунікативним, а тому природно має структурувати всі компоненти діяльності політичних суб'єктів, забезпечуючи взаємозв'язок її результатів з механізмами публічного адміністрування. Означений процес має прояв у спосіб організаційно-правового упорядкування політико-адміністративних відносин, відповідальність за здійснення якого сьогодні є питанням підвищеної актуальності, адже: по-перше, майже кожний програмно-стратегічний акт розвитку окремих сфер державотворення має вказівку на необхідність формування в Україні системи узгоджених взаємозв'язків між органами влади (як правило і з громадянським суспільством також), визначення механізму координації такої діяльності; по-друге, відсутнім є унормований порядок легітимного джерела визначення державної політики; по-третє, практично не забезпеченою є процедура здійснення комунікаційної взаємодії між урядом і парламентом.

Звернено увагу на децентрований характер систем політичної комунікації з узагальненням про необхідність забезпечення діалогового формату взаємодії суб'єктів національної системи державотворення, у тому числі задля впровадження європейських стандартів вироблення політики.

Діалоговий формат взаємодії суб'єктів національної системи державотворення запропоновано застосувати до парламентсько-урядової та президентсько-міжінституціональної політико-адміністративної взаємодії. Його визначено як: 1) антипод авторитарній системі врегулювання питань публічного значення (принципу «влада-підкорення»), що особливо важливо в контексті місцевого розвитку, який має задавати вектори розвитку загальнонаціональному та регіональному, а не навпаки); 2) інструмент встановлення постійних взаємозв'язків між вищою, центральною та місцевою владою, що передбачає їхню автономію як сторони сформованих відносин, де кожен з учасників на основі реалізації своїх компетенційних спроможностей здатен вирішувати свої специфічні питання, результатом чого стає прийняття раціональних політичних

рішень.

Висловлено припущення, що Президент України має бути ініціатором розробки основ, засад та механізмів розвитку президентсько-міжінституціональної політико-адміністративної взаємодії, а на рівні парламенту та уряду – це відповідальність суб'єктів їхньої організаційної структури.

Підрозділ 3.2 «Адміністративно-правовий механізм впровадження мезополітичної адміністративної політики України» присвячений опису сучасного стану здійснення оптимізаційних кроків уряду в контексті переходу на якісні процедури планування та реалізації державних політик.

Визначено, що політико-адміністративна взаємодія за цим напрямом реалізації політико-адміністративної роботи об'єктивується через координаційні процедури. Уточнено про наявність двох рівнів об'єктивізації цих процедур. Перший рівень – загальний (уряд та структури його прямого підпорядкування). На цьому рівні виконавчо-політичний сегмент урядової структури виступає як репрезентація всієї системи політико-адміністративної роботи відомчого рівня конкретної спеціалізації, адже фактично є відповідальним за її якість та результативність.

Другий рівень – міжміністерський (взаємодія між урядовими структурами, які відповідають за свій сектор врегулювання питань публічного значення). Проаналізовано положення Програми діяльності Кабінету Міністрів України, яка затверджена його постановою від 12 червня 2020 року № 471, а також Плани пріоритетних дій Уряду з 2020 по 2024 роки. Результати аналізу доводять, що процес взаємодії центральних органів виконавчої влади все ще перебуває на стадії формування свого ефективного механізму, адже зводу правил її належного здійснення наразі не сформовано, а інституційно-координаційна складова набуває своєї завершеності лише частково. Уточнено, що попри те, що події початку 2022 року змусили Уряд сфокусувати увагу на більш важливих напрямках діяльності, досліджувані питання так чи інакше перебувають під його пильною увагою (зокрема наразі актуалізувалось питання визначення завдань, викликів та перспектив розвитку інституту Центру уряду).

Уточнено, що міжміністерська взаємодія виникає за двох підстав: а) у випадку необхідності реалізації спільних заходів, які здебільшого визначаються урядом; б) за власною ініціативою, коли виникає потреба у взаємодії для вирішення нових або несподіваних викликів, які не можна ефективно вирішити в межах компетенції одного відомства. Визначено, що більшість з таких питань об'єктивується через видання спільних наказів або формування спільних консультативно-дорадчих органів, міжвідомчих груп, рад чи комісій. Тому констатується, що формально механізми взаємодії сформовані, а деякі з них навіть є практично дієвими. Втім, наголошено, що попри цілком логічне зосередження уваги суб'єктів нормотворення на їх електронній інформаційній взаємодії, яка передбачає автоматизований обмін інформацією для здійснення ними повноважень, визначених законодавством, – брак координації все ж таки є очевидним. І провідним при цьому виступає аспект того, що головний акцент уряду поставлено на подолання сучасної дисфункції якості планування

державних політик (зокрема у спосіб реального переходу уряду до формування політик, який має бути забезпеченим інституційним підґрунтям у вияві функціональності спеціального комітету уряду або формування на базі секретаріату Кабінету Міністрів України «Центру уряду», а також оптимізації повноважень Секретаріату Кабінету Міністрів України та перегляду засад діяльності міністерств і центральних органів виконавчої влади), без акцентуації на її реалізаційній складовій.

У підрозділі 3.3 «Адміністративно-правовий механізм впровадження мікрополітичної адміністративної політики України» розкрито процедури забезпечення функціональності мікрополітичної адміністративної політики України.

Зауважено, що мікрополітична адміністративна політика України має специфіку концептуального змісту, відмінну від макрополітичної та мезополітичної адміністративної політики України. Констатовано, що досить важко визначитись з тим чи потрібно окремо виокремлювати мікрополітичну адміністративну політику, адже в місцевому самоврядуванні маємо складну інтеграцію політичних та адміністративних функцій, які дещо видозмінені в порівнянні з класичним підходом, оскільки здебільшого представницький орган приймає рішення щодо ключових аспектів громадського життя, затверджуючи попередньо розроблені плани, програми, стратегії тощо. Важливим у зазначеному є те, що депутатський корпус у вияві діяльності його комісій (або індивідуалізованого депутата) тісно співпрацює з виконавчим апаратом, і без схвалення (з попередньою активною участю) якого унеможливленим є розгляд цього питання на сесії ради. Відповідно, організаційно-самоврядні відносини за своєю специфікою репрезентують взаємодію органів ради під час реалізації виконавчо-політичної діяльності з виконавчим апаратом ради, який об'єктивує виконавчу адміністративну діяльність. Висунуто припущення, що мікрополітична адміністративна політика достатньо функціональна навіть попри відсутність її виокремлення як самостійного правового явища. Однак, наголошено, що у цьому випадку доцільніше вести мову не лише про взаємодію політико-адміністративних суб'єктів локального рівня між собою, а й з означеними представниками вищого рівня зокрема як щодо місцевого розвитку, так і регіонального та національного рівнів.

Звернено увагу на особливості діяльності військових та військово-цивільних адміністрацій як тимчасових суб'єктів політико-адміністративного управління, що утворюються в ситуаціях воєнного або надзвичайного стану. Визначено, що основна специфіка їхньої діяльності полягає у заміщенні основних повноважень органів влади на місцях з метою забезпечення ефективного управління цивільною та військовою сферами. Узагальнено, що існування означених інститутів, з одного боку, є вимогою необхідності забезпечення захисту національних інтересів України, однак з іншого – централізований характер їхньої діяльності має ряд негативних наслідків для розвитку політико-адміністративного діалогу локального рівня управління із центральним та загальнонаціональним.

Розділ 4 «Перепони на шляху впровадження адміністративної

політики України та способи їхнього подолання» складається з трьох підрозділів, у яких визначено основні чинники та фактори, які ускладнюють або гальмують процеси отримання досліджуваним правовим явищем практичного прояву з виокремленням рекомендацій щодо мінімізації їхнього негативного впливу.

Підрозділ 4.1 «Система внутрішніх чинників, що перешкоджають впровадженню адміністративної політики України» присвячений розкриттю заявленого питання.

Уточнено, що чинники та фактори, які ускладнюють або гальмують процеси отримання досліджуваним правовим явищем практичного прояву з теоретико-емпіричного дискурсу можуть об'єктивувати наявність організованого середовища, яке як одиничним, так і сукупним виявом формується під впливом складних взаємодій між соціальними, економічними та політичними умовами. Прийнято рішення такі чинники та фактори визначати за двома критеріями, тобто їх диференціацією на внутрішні та зовнішні.

Внутрішніми чинниками, що перешкоджають впровадженню адміністративної політики України названо комплексні перепони, що формально існують ізольовано один від одного, однак фактично є взаємопов'язаною єдністю негативних процесів, що існують та розвиваються у сфері розбудови державності. До числа таких віднесено, наприклад: 1) надмірну формалізацію регуляцій та недостатню адаптивність політико-адміністративних систем до необхідних змін (має прояв шляхом здійснення регулювання заради регулювання); 2) високий рівень корупції в державних органах, який знижує ефективність політичної діяльності та реалізації адміністративних заходів, підриває довіру населення до влади та сприяє нецільовому використанню ресурсів; 3) недостатню підготовку і кваліфікацію політичних та державних службовців, що має наслідком допущення системних управлінських помилок (зокрема попри те, що країні багато освічених людей і висококваліфікованих спеціалістів, неефективна законодавча база та наявні на цей час методи навчання стали перешкодою не лише для освітнього прогресу, але й для розвитку державного будівництва); 4) брак фінансового забезпечення, що не дозволяє впроваджувати інноваційні підходи та необхідні реформи, обмежує можливості для реалізації стратегічних планів та проектів, що потребують значних витрат; 5) відсутність стабільності, ефективності реформаційного планування в узгодженому форматі й загалом низький рівень техніки нормопроєктування; 6) технологічну відсталість, яка зменшує ефективність управлінських процесів, зумовлюючи їх невідповідність сучасним вимогам глобальної інформатизації.

У підрозділі 4.2 «Зовнішні фактори, які ускладнюють процес впровадження адміністративної політики України» обґрунтовується наявність можливості їхнього виокремлення через призму позанаціонального середовища, здатного чинити вплив на розвиток внутрішньо національних процесів як позитивного, так і негативного характеру.

Зовнішній негативний вплив на внутрішню політику України, реалізацію запроваджених механізмів реформування та загальний стан процесів державотворення визначено через наявність таких наднаціональних процесів як:

1) міжнародна політична нестабільність у світі, зокрема дипломатичні конфлікти та зміни в міжнародних відносинах; 2) коливання на світових ринках, економічна політика інших держав; 3) втручання інших держав або зовнішніх сил у внутрішні справи України, включаючи інформаційні війни, дезінформацію та підтримку терористичних об'єднань; 4) (не) виконання міжнародних зобов'язань, взятих Україною у рамках спільних домовленостей, у тому числі відсутність або недостатність підтримки з боку міжнародної спільноти запланованих до реалізації спільних заходів (як фінансової, так і технічної або експертної допомоги); 5) залежність від міжнародних кредитів та сторонньої фінансової допомоги; 6) військові регіональні конфлікти та безпосередньо війна в Україні; 7) погіршення кліматичних та екологічних умов; 8) міграційні процеси; 9) технологічний прогрес та стрімкий розвиток інновацій в інших країнах тощо.

Запропоновано класифікувати означені фактори за критерієм сфери впливу на: політичні (наприклад, війна в Україні), економічні (наприклад, коливання на світових ринках, економічна політика інших держав), соціальні (наприклад, міграційні процеси), технічні (наприклад, технологічний прогрес та стрімкий розвиток інновації в інших країнах), екологічні (наприклад, погіршення кліматичних та екологічних умов), правові (наприклад, (не) виконання міжнародних зобов'язань, взятих Україною у рамках спільних домовленостей). Окремо визначено про можливість виокремлення глобальних факторів впливу (наприклад, міжнародна політична нестабільність) та локальних (наприклад, відсутність або недостатність підтримки з боку міжнародної спільноти запланованих до реалізації спільних заходів).

Визначено систему способів протидії негативним тенденціям поза національного середовища з узагальненням про необхідність розвитку зовнішніх відносин, формування коаліцій стратегічного партнерства, активної участі у глобальних проектах та програмах, зниження зовнішньої заборгованості, зміцнення інституційної та ресурсної основ процедур забезпечення національної безпеки тощо.

Підрозділ 4.3 «Цифрова комунікація в публічно-правовій сфері як позитивний приклад подолання перепон на шляху впровадження адміністративної політики України» присвячено ідентифікації змісту та сутності цього правового явища через призму дієвого інструменту розбудови державності з виокремленням його позитивних характеристик при здійсненні процедур урядування.

Уточнено, що цифрова комунікація у дискурсі публічного-правового поля ідентифікується через інструментальну складову урядування та представляє собою комплексний набір технологічних засобів та практик, спрямованих на встановлення механізмів співпраці, обміну інформацією та координації між різними рівнями державного/публічного апарату між собою та окремо з громадськістю. Визначено, що цифрові інструменти у цьому контексті виконують ряд важливих функцій (окрім безпосереднього забезпечення взаємодії, вони також допомагають здійснювати моніторинг та аналіз громадської думки, вирішувати проблеми та впроваджувати стратегічні

ініціативи з урахуванням потреб суспільства, реалізовувати ефективну координацію дій та завдань між різними органами влади, забезпечувати доступ до інформації і таке інше). При цьому, успішна реалізація цифрової комунікації у сфері розбудови державності вимагає врахування соціальних, технічних та організаційних аспектів, а також постійного вдосконалення комунікаційних стратегій та інструментів з урахуванням розвитку технологій та потреб суспільства.

Особливостями цифрової комунікації як інструменту розбудови державності названо такі: 1) глобальне охоплення (цифрова комунікація дозволяє органам влади спілкуватися з громадянами та іншими структурами не тільки на місцевому рівні, але й на національному та міжнародному рівнях, що розширює можливості для координації та співпраці); 2) інтерактивність (цифрова комунікація забезпечує можливість взаємодії та розширеної комунікації між органами влади і громадянами, створюючи можливості для активного залучення громадськості до управлінського процесу); 3) швидкість (цифрова комунікація дозволяє структурам влади оперативно реагувати на події в реальному часі, що допомагає збільшити швидкість вирішення проблем та ефективність прийняття політичних рішень); 4) можливість персоналізації (цифрова комунікація дозволяє структурам влади налаштовувати комунікацію з окремими групами громадян відповідно до їхніх інтересів та потреб, що сприяє покращенню зв'язку та взаєморозумінню); 5) розширення доступності (цифрова комунікація дозволяє зробити адміністративні послуги та інформацію більш доступними, що сприяє зменшенню бар'єрів доступу до державних ресурсів та послуг); 6) адаптивність (цифрова комунікація надає можливість структурам влади швидко реагувати на зміни в суспільстві та економіці, а також адаптувати стратегії та політики розвитку відповідно до нових викликів та можливостей); 7) підвищена необхідність захисту безпеки та конфіденційності (при використанні цифрової комунікації структури влади мають приділяти особливу увагу захисту персональних даних та запобіганню кібератакам).

Визначено, що остання особливість (підвищена необхідність захисту безпеки та конфіденційності), як показала війна в Україні, є найбільш визначальним фактором ефективної та безпечної цифрової комунікації, адже кібератаки дозволили розширити масштаби війни до цифрового простору.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення й нове розв'язання наукової проблеми концептуалізації знань про юридичну природу адміністративної політики України. У результаті дисертаційного дослідження сформовано низку висновків і рекомендацій, основними з яких є такі:

1. Визначено, що влада, по-перше, є онтологічною концепцією, якістю різних станів буття, сутністю можливостей та віддзеркаленням реальності; по-друге, це активний чи пасивний прояв сили, застосовний від суб'єкта до об'єкта. Такий підхід дозволяє розглядати владу як складну та багатовимірну категорію, яка репрезентує систему взаємозв'язків різного рівня, предметного поля і

способів впливу, що детермінують стан та перспективи розвитку соціокультурних, економічних, політичних, адміністративних, етичних та інших процесів державотворення. Доведено, що диференціація влади за різними аспектами (функціональними, територіальними, часовими, легітимізаційними тощо) є важливою в контексті правильного розуміння основних постулатів та засад ефективного функціонування механізму державотворення. Водночас зазначено, що виокремлення політичної та адміністративної влади в контексті їхньої дихотомії, взаємодії та єдності сприяє більш ґрунтовному вивченню основ реалізації політико-адміністративних державних функцій.

2. Доведено, що за широкого контексту політичною владою можна іменувати суб'єктів встановлення політичних пріоритетів, затвердження (схвалення) стратегій розвитку, прийняття законодавчих актів та актів регулювання загальних напрямків державної політики. Йдеться про політичних службовців, які приймають політичні рішення на рівні держави або регіону (політичні партії (конкретно – депутати), члени Кабінету Міністрів України, глава держави). Вузкий контекст може бути репрезентований виконавчим дискурсом, тобто можливістю окремого виокремлення політичної влади, яка зосереджена у межах окремих урядових представників (виконавчо-політична влада). Визначено, що адміністративною владою можуть іменуватись як всі представники сфери виконавчої діяльності держави (реалізація політичних рішень у практичному плані, здійснення функцій забезпечення правопорядку, економічного розвитку, соціального захисту тощо), так і суто адміністративні органи, які відповідають за виконання встановлених норм, вирішення рутинних адміністративних питань та забезпечення нормальної роботи державних структур. Узагальнено, що доцільність прямої диференціації політичного та адміністративного сегмента влади є допустимою тільки в аспекті розподілу конституційних функцій. За таких умов має бути забезпеченою парламентсько-урядова, організаційно-самоврядна та президентсько-міжінституціональна політико-адміністративна взаємодія, яка виступає ключовим чинником у процесі державотворення та функціонування сучасної держави, адже забезпечує взаємовплив між різними суб'єктами політичного та адміністративного процесів, сприяє вирішенню конфліктів, формуванню та втіленню стратегій управління, а також забезпечує прозорість, відкритість та ефективність державних дій і рішень.

3. Визначено, що державна політика має сприйматись як інструмент забезпечення легітимності дій, рішень та бездіяльності публічної адміністрації; гарантією прозорості й чіткості встановлених правил та умов розвитку суспільних відносин. Своєю чергою, публічне адміністрування має забезпечувати її функціональність. Узагальнено, що для вітчизняної правової системи використання терміну «державна політика» відображає традиційний та офіційний підхід до формулювання та виконання тактичних та стратегічних цілей управління країною. Власне, передбачається, що вона є результатом діяльності конкретних державних структур та владних органів, однак це не означає, що нівелюється ідея відкритості, доступності, врахування інтересів широкої громадськості та їх прямої участі у процесах прийняття та виконання

політичних рішень. Втім, тезис про те, що Україна знаходиться у перехідному періоді становлення основних принципів формування і реалізації публічної політики та здійснення публічного адміністрування теж є актуальним, а тому цілком можливо, що найближчим часом буде оновлений політико-адміністративний апарат, який враховуватиме сучасні світові тенденції та вимоги громадянського суспільства, сприяючи не лише зміцненню внутрішньої стабільності, але й підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

4. Виявлено, що спеціалісти у галузі пошуку відповіді на запитання: «як забезпечити збалансованість політичних і адміністративних складових взаємодії в державному секторі» єдині у думці, що цей процес має сприяти стабільності, прозорості та високому рівню довіри громадян до владних структур. Тому ефективність державного апарату та його здатність виконувати свої функції, як відповідна проблематика для здійснення дослідницьких пошуків, не втрачає своєї актуальності навіть зі впливом значного проміжку часу, адже сучасні реалії вимагають постійного вдосконалення та адаптації систем управління до нових викликів. З'ясовано, що окремі аспекти забезпечення адміністративної функціональності України досить широко розкриті у працях спеціалістів у галузі державного управління, однак їхні здобутки обмежені у висвітленні питань: 1) адміністративно-правових норм, що регулюють взаємодію державних та публічних органів у ході реалізації ними адміністративної діяльності, яка передбачає наявність сформованого механізму розвитку політико-адміністративних відносин на засадах єдності та цілісності процедур прийняття і реалізації суспільно важливих державних рішень; 2) ефективності та результативності процедур здійснення означеної взаємодії та 3) її принципів функціональності.

5. Визначено, що адміністративна політика України за широкого контексту репрезентує не тільки діяльність з розвитку державного буття, а й включає механізми регулювання президентсько-парламентсько-урядових, внутрішньоурядових та організаційно-самоврядних політико-адміністративних відносин, міжінституційних зв'язків загалом (у тому числі – з інститутами громадянського суспільства), забезпечуючи баланс та координацію дій владними структурами. Звужуючи її зміст приналежністю до сфери діяльності уряду та його підпорядкованих структур зазначено про доцільність ведення мови виключно про встановлення правил функціонування та розвитку внутрішньоурядових політико-адміністративних відносин, пов'язаних з процедурою вирішення суспільних проблем. Наголошено, що адміністративна політика України не має на меті зміну повноважень керівних органів влади, а є лиш інструментом для належної їхньої реалізації. Йдеться насамперед про встановлення довгострокових домовленостей, створення механізмів комунікації та процедур досягнення консенсусу. І попри те, що саме уряд відповідальний за функціональність державних політик визначено, що нехтування необхідністю забезпечення її єдності від основ до практичного прояву має ряд негативних наслідків.

6. Беручи до уваги мету та основні цілі адміністративної політики України

визначено, що її основне призначення можна пояснити через двосторонню характеристику, – внутрішню та зовнішню. З одного боку, впровадження адміністративної політики України має забезпечити чіткість, прозорість, узгодженість та ефективність вирішення проблем публічного значення у спосіб формування адміністративних процедур «спільного розподілу» відповідальності, коли усі учасники регулятивного, забезпечувального, охоронного чи іншого впливу на розвиток суспільних відносин усвідомлюють свою соціальну місію і допомагають іншим у досягненні пріоритетів державотворення. З іншого боку, адміністративна політика України має забезпечити стабільність та передбачуваність правового та регуляторного середовища, що відкриє нові кордони для розвитку інновацій, поліпшує інвестиційний клімат в країні та сприяє просуванню національних інтересів на глобальному рівні.

7. Уточнено, що мета, цілі, завдання та функції адміністративної політики України як цілісна система стратегічного планування є репрезентацією сучасного стану державотворення, який наочно демонструє факт необхідності здійснення низки визначальних кроків для перенавантаження нині функціонуючої політико-адміністративної сфери, забезпечення впорядкованості та організованості державного будівництва, нарощування адміністративного ресурсу. Ця система включає інституційні, нормативні, технічні та інші зміни, що сукупно мають сформувати в Україні режим доцільної сталості основних механізмів суспільного розвитку.

8. Доведено, що принципи адміністративної політики України є інтегрованим виразом системи ідейно-концепційних правил формування державного буття, належної організації політико-адміністративних відносин, а також ефективної політичної комунікації влади з громадянським суспільством. Узагальнено, що розгляд цієї проблематики переконливо демонструє кореляцію між усталеними традиційними ідейно-концепційними правилами здійснення керівного впливу держави на державні і суспільні відносини та сучасними вимогами, спрямованими на вдосконалення управлінських процесів і досягнення стратегічних цілей розвитку держави. Зокрема автором представлено систему принципів адміністративної політики України частина з яких вже є невід’ємним елементом вітчизняної правової системи, а інша – має обов’язково знайти у ній свою об’єктивізацію.

9. Визначено, що розбудова стійких та ефективних механізмів співпраці між парламентом, урядом і президентським інститутом є фундаментальним аспектом у питанні формування належної адміністративної функціональності України. Її здатність до прийняття виважених стратегічних та тактичних суспільно-важливих рішень є прямо залежною від того чи працюють усі керівні структури як єдине ціле. Спільні зусилля цих інститутів мають бути спрямовані на вирішення ключових викликів і завдань, які стоять перед країною на засадах взаєморозуміння та чіткого розподілу компетенцій. Однак уточнено, що обмеження публічності цього процесу є недопустимим з точки зору дієвості принципу нової демократії. Тому актуальним є ініціювання на рівні глави держави створення національної платформи для мультистейкхолдерного

обговорення сьогочасних проблем публічного значення, сформовані шляхи вирішення яких мають знайти нормативне закріплення у вияві плану реалізації досягнення основних векторів державотворення, – Концепції національної системи державотворення.

10. Обґрунтовується, що перше і найголовніше завдання, яке стоїть перед урядом в контексті вирішення питання сучасної дисфункції якості планування та реалізації державних політик постає у вияві необхідності інституційних оптимізацій, які мають сприяти забезпеченню ефективної взаємодії між усіма рівнями виконавчої влади, налагодженню процедурного аспекту реалізації суб'єктами владних повноважень своїх повноважень, що має здійснюватись на основі встановлених нормативів єдиним центром прийняття рішень. Одним із ключових кроків у цьому напрямі може бути розробка та впровадження стандартів міжвідомчої взаємодії, що охоплюватимуть як горизонтальні (між різними міністерствами), так і вертикальні (між центральними та місцевими органами влади) зв'язки.

11. Доведено, що пошук балансу між необхідністю централізованого управління в кризових ситуаціях і збереженням автономії та демократичних процесів на місцевому рівні є складним та надзвичайно актуальним завданням. Його вирішення має бути прерогативою глави держави як об'єктивізації вищої ланки військового управління, який спроможний забезпечити необхідну гнучкість для реагування на військові загрози, з одночасним збереженням рівня місцевої автономії. Висунуто припущення, що для вирішення сьогочасних проблем місцевого розвитку актуальним є створення спеціалізованих кризових рад, основне призначення яких полягатиме у здійсненні координаційних дій та прийнятті стратегічних рішень в умовах введення режиму воєнного стану.

12. Обґрунтовується, що внутрішні чинники негативного впливу на процедури впровадження адміністративної політики України слід розглядати як організовану єдність процесів, точкове вирішення яких позбавлене будь-якого сенсу, адже необхідним є системний та комплексний підхід до вирішення проблем сучасного етапу здійснення державотворення, що ґрунтуватиметься на постулаті «шокового» втручання до сформованих та усталених механізмів розвитку державності. Насамперед йдеться про те, що відсутньою має бути їх диференціація за секторальними характеристиками вияву, оскільки досліджувана проблема пронизана значною кількістю взаємозв'язків, які вимагають системного і інтегрованого вирішення. Це актуалізує необхідність операційного вивчення їх кореляції задля того, щоб сформований план дій реалізацією одного заходу мінімізував дію чи протидівав одразу декільком чинникам. Наприклад, для вирішення питань ресурсної дисфункції доцільно зосереджувати фокус уваги не лише на можливості скорочення видатків чи пошуку шляхів наповнення державного (місцевого) бюджету, а й на більш глобальних пріоритетах, зокрема зменшенні бюрократичних перепон і спрощенні процедур при одночасному впровадженні ефективних заходів протидії корупції або забезпеченні прозорості у витрачанні бюджетних коштів за рахунок посилення інноваційної культури та позитивного ставлення до змін.

13. Визначено, що зовнішні фактори, які ускладнюють процес

впровадження адміністративної політики України не є первинними щодо внутрішніх, однак мають діалектичний взаємозв'язок з останніми. Зокрема глобалізація, як об'єднуючий процес щодо низки з таких впливає на економічну та політичну стабільність країни, інтеграцію в міжнародні організації та економічні союзи, а також на екологічні та соціальні аспекти державного розвитку.

14. Обґрунтовується, що цифрова комунікація є значним позитивним зрушенням у розвитку політично-адміністративних зв'язків різного рівня, адже це ключовий інструмент сучасного державотворення, що відкриває широкі можливості для швидкого та транспарентного обміну інформацією та стимулює активну громадську участь у формуванні політики і прийнятті суспільно важливих державних рішень. Окрім того, цифрова комунікація сприяє ефективному урядуванню шляхом використання різноманітних цифрових інструментів для аналізу, моніторингу та реагування на потреби суспільства. Будучи важливим каналом зв'язку, вона допомагає у вирішенні складних проблем та формуванні стратегій розвитку, забезпечуючи відкритий діалог та взаєморозуміння між державою та інститутами громадянського суспільства.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ **Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:** **Монографії**

1. Зубко А. О. Виклики у сфері інновацій та цифровізації як перепони на шляху впровадження адміністративної політики України. *Moderní aspekty vědy: XLII. Díl mezinárodní kolektivní monografie*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. str. 333-337. DOI: <https://doi.org/10.52058/42-2024>

Статті в періодичних наукових фахових виданнях України:

2. Oksin, V. and **Zubko, A.** Space Activities and Sustainable Local Development. *Advanced Space Law*. 2021. Vol. 8. P. 86–95.

3. Zubko, A. System analysis of the concept of «power» within the framework of public law field. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. Vol. 2. P. 63–66.

4. Zubko, A. Public policy of Ukraine: concept and essence. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. Vol. 3. P. 91–95.

5. Oksin, V., Danylenko, A., **Zubko, A.** «Policy» and «Administration» in the Context of Regulating Ukraine's Space Activities. *Advanced Space Law*. 2022. Vol. 9. P. 48–57.

6. Зубко А. О. Корупційні ризики в державній та політичній службі як фактор дестабілізації сталого розвитку. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 5. С. 73–77.

7. Зубко А. О. Дихотомія політичних та адміністративних відносин в Україні. *Право та державне управління*. 2023. № 4. С. 60–65.

8. Зубко А. О. Щодо визначення поняття принципів адміністративної політики України. *Правова позиція*. 2023. № 4 (41). С. 15–19.

9. Зубко А. О. Онтологічний аспект розуміння концепту «адміністративна політика України» з позиції вітчизняного дискурсу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. № 5 (52). С. 53–56.

10. Зубко А. О. Про необхідність забезпечення належної політико-адміністративної комунікації. *Юридичний бюлетень*. 2023. № 31. С. 44–49.

11. Зубко А. О. Стан наукової розробленості проблеми юридичної природи адміністративної політики України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 251–253.

12. Зубко А. О. Адміністративно-правові механізми в контексті впровадження адміністративної політики України: проблематика теоретичного дискурсу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 296–299.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

13. Bratel, S., Komirchyi, P., Paryzkyi, I., Matvieiev, S., **Zubko, A.** Administrative justice as a deterrent to the implementation of tasks within criminal proceedings. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10. Issue 40. P. 93–99. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.40.04.10>. (**Web of Science**).

14. Zubko A. The Place of the Administrative Policy of Ukraine in the System for Ensuring Effective Functioning of Power Structures. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. № 5. С. 122–126.

15. Зубко А. О. Система принципів адміністративної політики України. *KELM*. 2023. № 7(59). С. 116–122.

16. Zubko O., Levchenko, D., Sokiran, M., Danylenko, A., & **Zubko, A.** (2023). Philosophical and legal interpretations of modern theory of public administration in Ukraine. *Amazonia Investiga*. Vol. 12. Iss. 72. P. 59–68. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.72.12.5> (**Web of Science**).

17. Зубко А. О. Специфіка політико-адміністративної роботи органів місцевого самоврядування. *Věda a perspektivy*. 2024. № 3(34). С. 182–192.

18. Зубко А. О. Реалізація політико-адміністративних функцій виконавчої влади на прикладі сфери здійснення космічної діяльності. *Colloquium-journal*. 2024. № 9 (202). С. 74–76.

19. Зубко А. О. Диференціація влади в Україні: до питання доцільності виокремлення політико-адміністративного дискурсу. *Colloquium-journal*. 2024. №10 (203). С. 49–51.

20. **Zubko, A.**, Sokiran, M., Danylenko, A., Levchenko D., Oksin V. Determining The Nature of Digital Communication in Public Law Sphere. *International Journal of Religion*. 2024. Vol. 5. № 5. P. 568–575. DOI: <https://doi.org/10.61707/c4xc0981> (**Scopus**).

21. Truba, R., **Zubko, A.**, Banchuk-Petrosova, O., Demenko, O., Oliinyk, S. Main areas of activity of national security actors. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13. Iss. 80. P. 63–71. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.80.08.6> (**Web of Science**).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

22. Зубко А.О. Політико-адміністративна робота у дискурсі об'єктивізації доцільності існування адміністративної політики України. *Актуальні проблеми*

імплементації наукових досягнень у практичну діяльність: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 19–20 січ. 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 122–124.

23. Зубко А.О. Диференціація категорій «принципи» і «засади» в контексті ідентифікації сутності принципів адміністративної політики України. *Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21–22 лют. 2022 р.).* Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 139–141.

24. Зубко А.О. Конфліктологічний вимір політико-адміністративних відносин як передумова для існування адміністративної політики України. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 16–17 берез. 2022 р.).* Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 118–120.

25. Зубко А.О. Протидія корупції в контексті впровадження адміністративної політики України. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 13–14 берез. 2023 р.).* Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 131–133.

26. Зубко А. О. Зміст та сутність публічної політики. *Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу: зб. тез доповідей IV Всеукраїнської наукової конференції (Хмельницький, 17 квіт. 2023 р.).* Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 83–85. URL: https://pravo.khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/26/zbirnyk_17.04.2023.pdf

27. Зубко А. О. Адміністративна раціоналізація як принцип адміністративної політики України. *Current methods of improving outdated technologies and methods: The I International Scientific and Practical Conference (Bilbao, Spain, January 08-10, 2024).* Pp. 187–188. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/11/CURRENT-METHODS-OF-IMPROVING-OUTDATED-TECHNOLOGIES-AND-METHODS.pdf#page=188>

28. Зубко А.О. Поняття механізму впровадження адміністративної політики України. *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 7–8 лют. 2024 р.).* Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 71–73.

29. Зубко А. О. Різновиди політико-адміністративних відносин в Україні. *Modern education – accessibility, quality, recognition and problems: Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference (Helsinki, Finland, March 25-27, 2024).* P. 133–135. URL: <https://eu-conf.com/en/events/modern-education-accessibility-quality-recognition-and-problems/>

30. Зубко А. О. Концептуалізація реалізації політико-адміністративних функцій виконавчої влади. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XLIII-ої Міжнародної науково-практичної конференції (Пештера, Болгарія, 7 квіт. 2024 р.).* Болгарія: ВАДНД, 7 квіт. 2024 р. С. 67–68. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-43.pdf>

31. Зубко А. О. Феномен влади у дискурсі державотворення. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу: зб. тез доповідей V Всеукраїнської наукової конференції (Хмельницький, 17 квіт. 2024 р.). Хмельницький: ХНУ, 2024. С. 56–59 URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/15946>

32. Зубко А. О. Синергія раціонального і ірраціонального: сучасна держава у процесі функціонування та розвитку. *Scientific Research and Innovation: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference* (Dnipro, April 18-19, 2024). FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. P. 109–110. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2024/04/Conference-Proceedings-April-18-19-2024-1.pdf>